

Arnhem, vrijdag 21 september 2012

‘Compassion in Peacekeeping’ (Vredes Operaties)

Patrick Cammaert

Generaal majoor der mariniers bd, voormalig commandant VN, adviseur VN

Dames en heren, het is een eer en groot genoeg om te mogen spreken bij deze 7e conferentie over the Bridge to the Future over Compassion. Veel dank aan het bestuur en in het bijzonder aan mevrouw Sophie Lambrechtsen voor de uitnodiging. Mijn naam is Patrick Cammaert en ik ben een gepensioneerd generaal majoor der Mariniers. Ik verliet de Nederlandse krijgsmacht op 1 mei 2007 na 37 jaar als officier der mariniers gediend te hebben, waarvan negen jaar in dienst van de United Nations Department of Peacekeeping Operations (DPKO), zowel in het veld als bij het VN-hoofdkantoor in New York. Mijn laatste plaatsing was in the Democratic Republic of the Congo waar ik de functie bekleedde van General Officer Commanding the Eastern Division of the United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo (MONUC). Ik had daar 15.000 mannen en vrouwen onder commando afkomstig uit 53 verschil-

lende landen, met een robuuste bewapening. Daarvoor was ik de Militair Adviseur van de Department of Peacekeeping Operations en van Secretaris Generaal Annan in New York, en Force Commander in Ethiopia and Eritrea (UNMEE). Nu, na mijn pensionering, werk ik als een consultant voor internationale vrede en veiligheid en in het bijzonder op het gebied van de bescherming van burgers voor fysiek geweld en conflict related sexual violence, in vele gevallen wederom voor de VN.

Er is mij gevraagd te spreken over *Compassion in Verdesoperaties*. Mevrouw Lambrechtsen stuurde mij enige weken geleden een boekje genaamd *I was a stranger* van General Sir John Hackett. Een aangrijpend boekje dat gaat van A tot Z over compassion. Ik dacht wat moet ik nu nog zeggen. Echter ik zal U uitleggen wat dat betekent voor mij vanuit het perspectief van een UN Military Commander. Laat ik beginnen met te zeggen dat ik Compassion zie als een confrontatie van verdriet en lijden van anderen en een gevoel van verantwoordelijkheid en plicht om daar iets aan te doen. Ik zal mij beperken tot een paar aspecten van de grote hoeveelheid uitdagingen waar een VN vredes operatie zich voor gesteld ziet en die

telkens opnieuw de voorpagina's van het nieuws halen: namelijk de bescherming van burgers onder directe dreiging van fysiek geweld in het bijzonder CRSV, Child soldiers en ik zal trachten uit te leggen wat een uitzending van peacekeepers betekent voor henzelf.

Stelt U zich voor dat VN troepen zijn uitgezonden naar een land om de vrede te bewaren of te bewerkstelligen. Gevechten breken uit en de lokale bevolking moet weer op de vlucht. Vrouwen met de kinderen op de heup en de jerrycans met water op het hoofd. Waar vluchten ze heen? Ze vluchten naar het dichtstbij zijnde VN kamp of compound. Waarom? Ze verwachten bescherming. Bescherming van de VN voor naderend onheil. Hoe kunnen peacekeepers aan die verwachtingen voldoen? Hoe gaan commandanten met het door de Veiligheidsraad van de VN gegeven mandaat 'Protection of Civilians' om? Een mandaat dat zo sterk is als de wil van de leiders in een VN missie, om het te implementeren. Als die wil er niet is, als het militaire leiderschap in een VN missie niet de moed heeft om in te grijpen, gebeurt er niets en wordt de bevolking die de bescherming zo hard nodig heeft aan hun lot overgelaten. Helaas gebeurt dat te vaak.

Stelt U zich voor een dorpje in het Oosten van de Democratische Republiek Congo. 47 vrouwen en kinderen worden bij elkaar gedreven, de vrouwen massaal verkracht en daarna met de kinderen in hun hutten opgesloten en levend verbrand. De volgende dag als ik naar de verkoolde resten in de verbrande hutten staar, wordt mij verteld waar de daders zich bevinden in de bush en wie het zijn. Wat voor legitieme actie moet de VN ondernemen om invulling te geven aan het mandaat van de Protection of Civilians afgezet tegen het risico van eigen verliezen als het tot een treffen komt?

Ik kan U verzekeren dat ik in de 37 jaar in uniform dacht dat ik alle ellende wel zo'n beetje had gezien. Ik was echter niet voor bereid op het seksuele geweld in het Oosten van Congo. Het is van een beestachtigheid die al het begrip en beschrijving tart. It is slow murder. Verkrachting wordt vaak gebruikt als een *weapon of war*. Maar als ik, met mijn ervaring daar niet op voorbereid was, hoe kan de jonge luitenant, afkomstig uit de Highlands van de Himalaya's of van de lage landen hier in Nederland, die zich plotseling geconfronteerd ziet met deze ellende, in de bush van Utshuru in Congo of in de woestijn in El Fasher in Darfur, adequaat actie ondernemen tenzij zij grondig daarop zijn voorbereid.

Dames en Heren, Peacekeeping/vredesoperaties is een lastig vak. Er is geen vijand maar een opponent/tegenstander, een spoiler van het vredes process. Militia's, dissidente soldaten, gangsters, huurlingen etc. zijn de tegenstanders. De ene keer moet je als blauwhelm praten en waarschuwen, de volgende keer krachtig optreden met een risico op slachtoffers aan beide zijden. Maar als peacekeepers trouw zijn aan hun opdracht om de lokale bevolking te helpen, om gruwelijkheden te voorkomen of te stoppen, om een land in post-conflict situatie te helpen bij de wederopbouw, dan is een vastberaden houding dat de VN niet met zich laat sollen of men betaalt daarvoor een prijs, onontbeerlijk. Commandanten van VN eenheden kunnen daar niet voor weglopen of doen alsof zij het niet zien. Zij zijn verantwoordelijk en aansprakelijk voor hun beslissingen om actie te ondernemen of niks te doen. Zij dienen leiderschap te tonen. Menig keer heb ik mijn ondercommandanten voorgehouden dat zij niet zijn uitgezonden naar Club Mediterranee. Zij zijn uitgezonden om taken uit te voeren waarbij gecontroleerd dodelijk geweld kan, en soms moet worden gebruikt om het geweld tegen burgers te stoppen: zij dienen bereid te zijn om het gevecht aan te gaan om de lokale bevolking die bedreigd wordt, te beschermen. Daarbij dient men bereid te zijn de ultieme prijs te

betalen en zijn/haar eigen leven te geven. Moed is daarvoor nodig. Moed, dat ik zou willen beschrijven als het leven nemen zoals het is en te proberen om te gaan met die aspecten van de werkelijkheid die worden beschouwd als gevaarlijk en die angst genereren. Moed wijst op een vermogen om angst, moeilijkheden en gevaar te overwinnen en vastberadenheid te tonen, dat kan fysiek, mentaal en moreel zijn. Helaas zien we te vaak dat voor redenen zoals gebrek aan moed, politieke redenen, angst om promotie mis te lopen, commandanten van peacekeepers te weinig wil tonen om echt de lokale bevolking te beschermen. Als zij dat wel zouden doen, zou hun aanwezigheid in veel VN missies een veel groter verschil maken. In mijn tijd als divisie commandant in Congo moest ik een belangrijk deel van mijn tijd besteden aan het dirigeren van ondercommandanten dat zij actie moesten ondernemen soms met geweld om het mandaat te implementeren. Vele malen hield ik hen voor: *In order to keep the peace, one has to enforce sometimes.*

Als men spreekt over Compassion en Vredesoperaties kan men niet om het probleem kind-soldaten heen. Peacekeepers worden vaak geconfronteerd met kindsoldaten die uitermate gewelddadig kunnen zijn maar die ook hulp en zorg nodig hebben. Hoe gaan peacekeepers daar mee om? Vele van deze kinderen hebben een ernstig post traumatisch stress disorder maar hebben niet of nauwelijks mogelijkheden om daarmee geholpen te worden. Datzelfde geldt vaak voor de ouders van sexual violence. Zij hebben in hun leven alleen maar geweld meegemaakt. Veel ernstig gestoorde mensen die na ontwapening en demobilisatie opnieuw in de dorpsgemeenschappen worden teruggebracht met alle gevolgen van dien en die geen of nauwelijks de mogelijkheid hebben van psychiatrische behandeling.

Hoe gaan blauwhelmen zelf met hun vaak traumatische ervaringen om? Traumatische ervaringen in het veld maar ook met verdriet hen gemaaid, gebeld, geblogged, of getwitterd door het thuisfront. De uitstekende vakbekwame korporaal van de mariniers die mij vertelt dat hij net gehoord heeft dat zijn vrouw een ander heeft ontmoet. Kan ik hem nog wel op een lastige patrouille sturen waar alle aandacht moet zijn gericht op de bescherming van de burger bevolking en de gevaren waarvoor hij zijn patrouille moet behoeden. Of moet ik als commandant een list verzinnen om de regels creatief toe te passen en hem naar huis te sturen om het probleem vreedzaam op te lossen? Of de jonge marinier van 21 jaar die me huilend vertelde dat hij net had gehoord dat zijn jonge vrouw MS heeft. Compassion voor je eigen mensen is ook van alle dag, wanneer je ver weg zit, en je steeds wordt geconfronteerd met ellende van de lokale bevolking.

Tot slot. Hoe ging ik daar als verantwoordelijke commandant zelf mee om? Mijn laatste job als Commandierend Generaal van de Oostelijke Divisie bracht frustraties over politieke processen en onwillige niet begrijpende staven, confronteerde me met heel moeilijke beslissingen over leven en dood van eigen personeel en anderen, confrontaties met overlevenden van beestachtige groepsverkrachting en de gebroken ogen van kinderen, die hun kind zijn was ontnomen. Om dat te verwerken was en is praten met hen die weten en begrijpen waar je het over hebt, nuttig maar er was ook iets anders. In Bukavu in de Zuid Kivu, provincie in Congo, is een klein ziekenhuis genaamd Panzi Hospital. Het is gespecialiseerd op het gebied van seksueel geweld tegen vrouwen, meisjes en jongens. Regelmatig vloog ik daarheen om met mijn goede vriend de geneesheer directeur Dr Dennis Mugwegi en met slachtoffers te praten of gewoon rond te lopen en er te zijn. Het hoogtepunt of dieptepunt zo u wilt, was toen we beiden met tranen in de ogen luisterden naar het verhaal dat een 15 jarig meisje ver-

telde met haar baby tegen zich aangeklemd over wat haar was overkomen en over de uitzichtloosheid van haar diepe ellende.

Ik kan U verzekeren dat het je kracht geeft om *opnieuw* al je energie aan te wenden om *opnieuw* de uitdagingen en obstructies te overwinnen en *opnieuw* de internationale gemeenschap inclusief de Nederlandse gemeenschap te doordringen van de noodzaak om niet alleen geld en dekens te sturen, maar ook militairen en burger hulpverleners, die goed zijn voor bereid voor de moeilijke taken die hen wachten. Taken voor het dragen van de gezamenlijke verantwoordelijkheid en de risico's voor de uitvoering van Vredesoperaties in de wereld zoals neergelegd in het Handvest van de VN dat door alle landen is ondertekend. Taken en risico's die de ontwikkelde westerse landen niet mogen overlaten aan ontwikkelingslanden, maar waaraan ook de Nederlandse gemeenschap haar militaire steentje moet blijven bijdragen, ondanks economisch moeilijke tijden. Taken die gericht zijn op het beschermen van hen die zich in levensbedreigende situaties bevinden, waar ook ter wereld. Dank U.